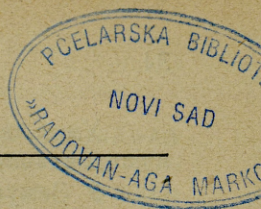

319

У Земуну, 1. априла 1931.

Под високом заштитом
Њег. Краљ. Вис. Наследника Престола Петра.

ИЛУСТРОВАНИ ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Број 3. и 4.	Излази једампут месечно. Уредник: КОСТА СЕПЕРОВАЦ вероучитељ грађанске школе.	Година XXVIII.
-----------------	---	--------------------------

Изјава.

Част ми је извести многопоштовану г. г. претплатнике, да ће се „Српски пчелар“ од сада штампати у Земуну. Ово пренашање листа настало је изненада и ради тога закаснио је 3. број „Српског пчелара“. Рукописи за 3. број „Српског пчелара“ послати су на време у штампарију г. Ђорђа Живановића у Нови Сад, али 27. фебруара о. г. примио сам рукописе натраг и писмо г. Ђ. Живановића у ком ми јавља, да је продао своју штампарију и да се лист не може штампати у истој штампарији. Ова вест као гром из ведра неба поразила ме, јер сам тих дана очекивао штампан 3. број „Српског пчелара“ а не враћање рукописа.

О овој неочекиваној запреци известио сам „Српску пчеларску задругу у Руми“ као власника листа и предложио сам, да се штампање листа пренесе у Земун. Ради пренашања листа у Земун морали су се обавити законски прописи и стога смо закаснили са издавањем 3. броја „Српског пчелара“. Да би ово закашњење накнадили, решили смо, да са 3. бројем спојимо и 4. број „Српског пчелара“. Ако Бог да здравља идући бројеви „Српског пчелара“ излазиће на време.

Умољавају се многопоштована г. г. преплатници да ову изјаву изволе узети на знање.

У Земуну, 26. марта 1931.

Уредник „Српског пчелара“

Коста Сеперовић

вероучитељ

Анатолије Степановић Буткевић,

руски пчеларски стручњак.

(Свршетак)

У времену од 1908. до 1916. године Буткевић је био председник Тулског пчеларског друштва. У том времену Буткевић је на позив осталих пчеларских организација држао пчеларска предавања у Москви, Владимирову, Њижнем Новгороду и Казану. Узимао је учешћа на многим сверуским пчеларским скупштинама и изложбама, а 1911. године је био изабран за председника сверуских пчеларских организација. Исте године као председник руске секције учествовао је на свесловенском пчеларском конгресу у Београду. Свакако има доста наше браће пчелара, који се сећају симпатичног А. С. Буткевића, чију је ондашњу фотографију донела спомен-књига овог конгреса. Поменув овај конгрес у Београду, на коме је Буткевић поздравио словенске пчеларе, рекав да су његови стари долазили из Русије у помоћ јуначком српском народу у борби за ослобођење, а он и његови сапутници су дошли да врше културно уједињење свију Словена. Једва се код кога од учасника овог конгреса задржало у сећању Буткевићево предавање „Пчеларство у Русији“, у којем је између осталог рекао и ово:

„.... Сада се већ код нас не верује много голим речима и тврђењима наших учитеља са запада. За нас су меридавне само белешке и бројеви тачно забележених наших личних опаски и огледа. Много смо се пута уверили, да су неке преставке, које су препричаване као неизмењене бачене у прашину после нашег личног испитивања. Због тога смо врло опрезни према свима новитетима у пчеларској техници“.

„.... Напредним се пчеларењем не може назвати оно, које доноси велике користи у голој речи, на хартији, већ само оно, које људи у истини примењују са успехом на пракси. Исто тако не може се порећи, да смо дужни водити рачуна како о природним особинама наших пчела и о климатским приликама тако и о интелигенцији, укусу и развићу наше браће, коју поучавамо на овом послу“.

Јесам ли послао преплату „Српском пчелару“?

„.... Климатски услови словенских земаља престављају велику међусобну разлику.... У северним пределима лако је спречити ројење, док је то врло тежак посао у јужним крајевима. Исто тако велика је разлика у појединим крајевима у погледу рада на узимљењу пчела“.

Свој и пчелару својствен алтруизам изнео је А. С. Буткевић на поменутом конгресу у Београду у овим речима:

„Руски ће пчелар увек остати песник-љубитељ, коме пчелињак није фабрика, у коју се пчеле пуштају да, као какви мали аероплани, довлаче мед, већ да на пчелињаку тражи својој души одмора у умилном зујању пчела. Он у пчели види живог створа, који има своје жеље и потребе, ради којих живи и неуморно ради....“ „.... Немојте мислити, да се овако милосрђе према пчелама коси са пчеларским интересом....“ „.... У великом се преокрету у пчеларству, при прелазу од простих кошница и убијања пчела при вађењу меда на кошнице са покретним саћем и чувањем сваке поједине пчеле при вађењу меда, налази темељ овог милосрђа, кога иначе нема тамо, где се јури за златом. И као што по некад има срећу сирота девојка, која се не брине много о својој спољној лепоти, тако и многи пчелари добију већу корист од својих пчела зато, што мање мисле на приносе....“ „.... Нека нам буде девиза: Не прво усавршавање технике и начина рада него љубав према пчелама. Кад се будемо овом идејом ми ћемо пронаћи такве начине рада, који ће нам омогућити да се користимо пчелама не наносећи им никакве штете. Ово је душевна одлика која нас дели од запада и која ће бити темељ Свесловенског пчеларског савеза.“

1911. године А. С. Буткевић је постављен за пчеларског инструктора Тулске губерније. Од 1911. до 1913. године А. С. Буткевић је био члан испитне комисије за испитивање кандидата за пчеларске инструкторе.

Као пчеларски писац и уредник веома ваљаног пчеларског листа „Опитнаја пасека“ А. С. Буткевић се у свима приликама држао начела:

„Изложити своје погледе и своје поступке у односном предмету, за тим навести мишљења других ауторитета са нарочито видним истицањем супротних гледишта у разматрању тог предмета у практичном погледу да би привукао пажњу свију пчелара“.

Ово се Буткевићево начело заиста огледа не само у његовом листу но и у његовим делима. Буткевић не воли ону неплодну полемику, којом се ките само ступци оних пчеларских листова, који немају довољно ваљаног стручног градива.

Као стручни пчеларски писац Буткевић уме да издвоји градиво за почетнике пчеларе и оне пчеларе који у опште не могу своје пчелињаке довести до потребне висине у прак-

тичном и научном погледу од систематичног градива за старије (школоване) и интелигентне пчеларе. Његово систематично градиво проткано је критичним мислима: Зашто овај посао на пчелињаку треба радити овако и ако се он може урадити и друкчије? Зашто је овај метод рада бољи од других метода за пчеларе шире наобразбе? Зашто се послови на пчелињацима у разним климатским пределима донекле разликују? Према оваквој својој подели пчелара и почетника Буткевић је и своје књиге подешавао. За прве је написао две књиге: „Самоучитељ пчеларства“ и „Азбука пчеларства“*) За друге је написао више књига: „Како живе пчеле и поступак за умножавање“; „Моја кошница пре тридесет година“; „О универзалној кошници“; „Организација газдовања на пчелињаку“ и „Пролећни радови на пчелињаку“.

У времену од 1917. до 1925. године А. С. Буткевић је за кандидате инспектора пчеларства и интелигентније пчеларе написао дело класичне вредности „Систематическаја енциклопедија пчеловодства“ у шест тонова (књига), од којих су изашли 2. том 1928. а 3. том 1929; можда је крајем 1930. г. изашао 4. том, ако совјетско спровођење колективизације пчеларства у СССР није у опште онемогућило даље издавање овог пчеларског дела светског значаја. Издавањство овог дела пуштајући 2. том објавило је, да ће 1. том касније изаћи пошто неке главе о анатомији пчеле требао да напише професор Н. М. Кулагин, а како је овај био спречен да то уради онда се тога рада прихватио професор Г. А. Ковежников. Немам никаквих података да ли је продужено издавање овог дела, будући сам добио само 2. и 3. том. По објави пишчевој цело дело треба да садржи:

1. том: Увод у пчеларство са познавањем природе пчелиње;
2. том: О кошницама и организацији пчелињака;
3. том: О пролећним радовима;
4. том: Теорија газдовања у пчеларењу; пчеларење ради ројева и пчеларење ради меда;
5. том: Практично газдовање на пчелињаку; пчеларење ради меда и узимљавање пчела; и
6. том: Болести пчела; непријатељи пчела; корисно биље за пчеле и задружно пчеларење.

Објављујући појаву овог дела А. С. Буткевић је нагласио да ће вероватно по изласку 6. тома изаћи и 7. том, као допуна ранијих. Осим тога у томе тому било би доста помена о пчеларској литератури.

*) Ова је књига недавно изишла у четвртм издању, а „Азбука пчеларства“ недавно је изашла у трећем издању под називом „Азбука корисног пчеларства“.

Пчелари! У вашим вртovima и свуда сејте и садите медовите биљке, шибље и дрвеће!

Врсном пчелару А. С. Буткевићу желимо здравље и још доста живота на корист словенском пчеларству, којем је он симпатисао на Свесловенском пчеларском конгресу 1911. год.*)

В. Јовановић.

Кад и где да се изводе матице.

Да добијемо кошнице са племенитим матицама морамо обратити пажњу одхрањивању матица т. ј. морамо запатити матице из најбољих и највреднијих кошница. Свакоме пчелару познато је, да матица може у свако доба године умрети, али не може се у свако доба године матица извести, јер од јесени до пролећа у кошници нема легла да пчеле из њега изведу матицу, или ако се нађе легла и пчеле на њему изведу матицу, та се матица не може оплодити, што нема трутова, остаје трутовњача и кошница мора пропасти, ако јој не помогнемо додавањем друге плодне матице.

Из искуства знамо, да све матице нису добре, плодне и способне за одржавање јаког друштва у кошници, зато морамо настојати, да на свом пчелињаку запатимо племените матице. Није доста само изабрати најбољу кошницу за одхрањивање племенитих матица, јер има и других фактора, који утичу на одхрањивање матица, а особито треба пазити какова је паша, какво је време и које је доба године кад се одхрањују матице. Узевши у обзир наведене околности, да би одхрањивање матица предузели у најзгодније и најповољније време, морамо у виду имати време, кад пчелеизводе матице и какав је квалитет матица.

Из посматрања знамо, кад се у пчелињем друштву појави нагон за размножавање друштва, да пчеле тада изводе матичњаке које матица залеже и пчеле у њима одхране младе матице. А то се код нас догађа у месецу мају и јуну. Исто тако познато нам је, да пчелиње друштво чим изгуби матицу и осети се безматком, да пчеле одмах изводе матичњаке на пчелињем леглу, па макар које доба године било. У првом случају матица снесе јаје у изведене матичњаке и матица се одхрани у природном и нормалном матичњаку; а у другом случају пчеле изводу матичњаке на пчелињем црвићу над пчелиним саћем, а више пута тај црвић може бити старији од три дана. А хоће ли се матица одхранити у нормалном матичњаку или ће се одхранити у накнадно изведеном матичњаку на пчелињем саћу, да ли то има утицаја на способност и племенитост матице? За напредног пчелара ово је

*) Пчелари који се интересују за Буткевићеве пчеларске књиге нека покушају ове тражити преко Свесловенске књижаре у Београду М. Стефановића и друга или руске књижаре у Београду.

питање врло важно, сваки пчелар треба о овом питању добро да промисли, јер од правилног суђења зависи квалитет матица које ћемо запатити, а од тога опет зависи напредак и успех пчеларства.

Дакле пчеле извађају матичњаке и одхрањују матице 1.) кад се у друштву пчелињем појави природни нагон на размножавање друштва, које бива у одређено доба године, ово се може узети као правилно одхрањивање матица и 2.) кад пчелиње друштво постане безметак, пчеле изводе матичњаке на пчелињем леглу — ако га има — у свако доба године, ово се сматра као одхрањивање матица из нужде. Ово је врло важно за свакога пчелара, који хоће да однегује племените матице. А кад се узме у обзир, да ми племените матице не одхрањујемо из нужде, него што хоћемо плодним матицама своју расу пчела да оплеменимо, онда свакако, да при одхрањивању племенитих матица морамо као узор узети нормално правилно одхрањивање матица и при том послу од своје стране све и сва учинити, што ће повољно и корисно утицати на одхрањивање матица.

Одхрањивање матица можемо почети тада, кад се пчелиње друштво налази у полном нагону, а поред тога мора бити повољно време и добра паша. Ако почнемо рано или доцкан матице одхрањивати нећемо успех постићи, јер у првом случају нагон расплодни у пчелињем друштву још није развијен, а у другом већ почиње опадати. А расплодни нагон јавља се пред ројидбу, зато ројидба јесте и остаје најбоље, најповољније и најприродније време за одхрањивање матица, јер тада се пчелиње друштво налази на највишем ступњу развијања, то је најзгодније доба, јер је и време тихо и повољно, а поред тога и паша је добра и пчелама у изобиљу пружа мед и рђу.

С обзиром на прилике и околности у пчелињем друштву, те с обзиром на природне урођене нагоне код пчела сматрамо, да пчелар не треба ништа да ради против природних нагона, с тога мислимо, да је за одхрањивање матица најпогодније и најповољније време пред ројидбу. То је управо основни услов за одхрањивање потпуно способних, плодних и племенитих матица. Самим техничким радом и поступком при одгајивању матица не можемо способност и племенитост дати. Нама мора служити за узор сама природа пчелинега друштва, сами природни разлози морају нас руководити при нашем раду, јер без тога не може се замислити успешно одхрањивање племенитих машица.

У добрим књигама има до душе много, али има још стотине ствари, које се не налазе у књигама. А у пчеларским листовима налазе се нова и искуства и опажања, која су искусии пчелари скупили и јавности предали.

Пред ројидбу пчелиње друштво налази се на највишем степену развијања, младе се матице под најповољнијим приликама развијају, добро су одхрањене, с тога су матице плодне и способне. У свима сокацима између саћа налази се хиљадама младих пчела, које још нису на пашу излетале, а њихов је посао неговање легла. А осим тога сваки дан из ћелица излази око 2000 младих пчела. Да задовољи потребу младих пчела за храњење црвића матица без престанка носи јаја. На послетку и најбоља матица замори се, њезини јајњаци већ не могу да створе толико јаја, колико би требало да се задовоље младе пчеле у храњењу легла, њезина је снага у ношењу јаја већ исцрпљена, потребан је одмор, настаје пауза. Поред тога у кошници већ нема више празних ћелица у које би носила јаја, јер све су ћелице заузете леглом и медом. У плодишту код легла и друштва влада интезивна топлина, оно неке пчеле на лету трепере крилима, ветре и хладе кошницу.

У кошници друштво се налази у највећем степену развијања, у напону полне зрелости, сво је плодиште леглом заузето, богата је залиха меда, дневни принос подстиче лежење, кошница је препуна пчела, а пчеле које хране легло (дадиље) збијене су и производе млеч у изобиљу, али немају довољно црвића да хране. А да се изобиље млеча може употребити, пчеле — пошто је друштво потпуно развијено — изводе матичњаке, које матица одмах залеже, а матичин црвић пчеле обилно хране млечем да црвић цело време плива у млечу, док пчеле не затворе матичњак. Матичином црвићу пчеле показују своју особиту љубав дајући му у изобиљу млеч, а кад затворе матичњак и тада га пажљиво и брижљиво чувају одржавајући топлину око њега, штите матичњак од нападаје љубоморне старе матице. Пчеле које су храниле младу матицу као нека телесна гарда чувају младу матицу у матичњаку, јер то захтева интерес друштва. Друштво око младе матице док је још у матичњаку бива све веће и јаче, пчеле се окупљају око матичњака да сачињавају посебни део друштва, које тежи за подмлађивањем и умножавањем друштва. А стара матица са другим делом друштва сачињава посебно одељење у кошници, она се потискива у један крај, да њезин уплив и њезина моћ већ нема утицаја на све пчеле у кошници.

Друштво је у кошници подељено у два табора, стање постаје све критичније и несносније. Стара матица не добија више у изобиљу млеч као раније, — јер су младе пчеле око матичњака, — њезин је труп тањи и лакши, а продукција јаја бива мања. У кошници влада нека затегнутост, осећа се неки тежак притисак, све нам предсказује, да стојимо не почетку катастрофе. Код пчела је попустила ревност за скупљање меда, нема оне познате вредноће и запослености, у кошници је велика множина пчела, да једне другима сметају, једна од

друге не може да ради. На пољу у природи мирисни цветови маме пчеле али под угиском оне врућине у кошници и затегнутог стања, узрујаности и узбуђења у кошници оне се не журе на пашу. Напослетку наступа одлучан час, долази тренутак, кад стара матица приноси себе на жртву, младу матицу, своју ривалицу оставља у кошници, а сама са својим верним пчелама оставља кошницу и све у њој, па иде да нађе себи ново склониште и оснива ново друштво. Кошница се изројила.

После ројидбе нестало је узрујаности и подвојености, раздор је свршен, наступа поново мир и тишина. У друштву је поново јединство, сад цело друштво са пуно љубави и нежности негује матичњаке. Кад млада матица изађе из матичњака пчеле се скупљају око ње, дворе је, лицкају, хране млечом и са пуно љубави и пажње прате је на сваком кораку. У кошници је завладао нов дух, све су силе окуплене, сад почиње у кошници нов живот, јер у њој су поред матице и младе пчеле.

Кад матица у једном друштву умре или страда и друштво постане безматка, пчеле одмах настоје — само ако има младог легла — да нову матицу изведу. Познато је, да матица као и пчеле постаје од оплођеног јајета, с тога пчелама није тешко, да нову матицу изведу — изузимајући зиму кад нема у кошници ни јаја ни младих црвића. Пчеле не извађају матичњаке на јајима него на отвореном леглу. Пчелињи црвић кад се излеже из јајета као кифла плива у млечу, јер пчеле пчелиње црвиће прва три дана хране млечом као и матичин црвић, с тога пчеле могу врло лако на младом пчелињем леглу извести матичњаке из којих ће постати добре и плодне матице. Обично пчеле одаберу више пчелињих ћелица са младим црвићима, хране их обилно млечем и на њима извађају матичњаке продужујући пчелиње ћелице и дајући им облик матичњака.

На пчелињим ћелицама накнадно изведени матичњаци задржавају горе облик пчелиње ћелице, пчеле не могу шестостраничну призму променути и основу матичњака направити округлом као што изгледа природни матичњак. Природни матичњаци су на крају сата и висе доле, а на пчелињим ћелицама накнадно изведени матичњаци пружају се преко пчелињих ћелица, јер се налазе на средини сата. Матице из матичњака накнадно изведених на пчелињим ћелицама могу да буду лошије и од мање вредности него матице из природних матичњака.

Чим друштво осети се да је безматка, пчеле одмах настоје да што пре добију матицу, с тога пчеле често изаберу старије од три дана пчелиње црвиће и на њима изведу матичњаке, а поред тога изводе матичњаке и на млађим пче-

Пчеларски лист уједињује пчеларе у једно друштво.

лињим црвићима. На старијим црвићима изведени матичњаци пре сазру, из њих изађе матица, која после уништи младе матице у матичњацима изведеним на млађим црвићима. Чим је старији пчелињи црвић, тим теже постаје матица, јер је храњен грубом храном (коју добија пчелињи црвић четврти дан) ради тога закржљаве полни органи, који радилице нису потребни. Ако је матица изведена на пчелињем црвићу који је примио грубу храну, тада она не може бити потпуно савршена женка. Из старијих пчелињих црвића изведене матице показују незнатну разлику у величини тела, али зато често не оплоде се како треба па су мање плодне и не дочекају старост. Више пута догоди се, да већ прве зиме умру, не дочекају пролеће и таково је друштво већином изгубљено.

Матице накнадно изведених матичњака на пчелињим ћелицама не постају у доба, кад пчелиње друштво стоји на потребном ступњу развијања, кад је у друштву зрео полни нагон и влада изобиље млеча као пред ројидбу, него постају у доба неочекиваног безматка, дакле постају у нужди, кад у пчелињем друштву нема изобиља млеча нити влада природни нагон за одхрањивањем добрих и плодних матица. Из нужде одхрањене матице немају негу као матице у ројидби, с тога у квалитету морају бити лошије. До душе у самој храни није баш оно право одхрањивање матице, има још и других утицаја, који играју видну улогу.

Матице у накнадно изведеним матичњацима на пчелињим ћелицама боље се хране него пчеле радилице, али ипак не пливају у оном изобиљу млеча као у време пред ројидбу, јер друштво још се не налази на оном степену развијања, кад се млеч у изобиљу производи. А о овоме може се осведочити сваки пчелар, ако прегледи матичњаке одмах после изласка матице. У доба ројидбе у матичњаку после изласка младе матице налази се на дну нека жућкаста материја, а то је остататак непотрошеног млеча, а то значи, да је матица пливала у изобиљу млеча, а у матичњацима накнадно изведеним на пчелињим ћелицама тога остатка нема. По томе судимо, да матице у нужди изведене у накнадно начињеним матичњацима нису имале у изобиљу хране, него су имале тек најнужније, да се могу одхранити.

Слабије одхрањене матице нису у стању постићи прави савршени развој тела, немају довољно снаге те не могу одговарати великим захтевима које рационално пчеларство наших поставити мора. Недовољна храна за време развијања и одржавања шкоди целом образовању тела и способностима за живот, слаби њезину отпорност према болести и свима другим опасностима и чини је мање вредном у сваком погледу. Матице од мање вредности не могу здраво и отпорно потомство дати, а тим квалитет читавог пчелињака опада, па нам пчеларство мањи приход доноси.

Испитивањем установљено је, да код матица накнадно одгојених у пчелињим ћелицама ради недовољне хране и тежина тела мања је од тежине тела матица одхрањених у матичњацама за време ројидбе. Матице за време ројидбе одхрањене у сваком погледу су подједнаке и достижу тежину 250—300 милиграма; а матице у накнадно изведеним матичњацама на пчелињем саћу тешке су до 240 милиграма.

Не смемо тврдити да су највеће и најтеже матице увек најбоље и најспособније, али с друге стране од кржљавих матица не можемо неке особите способности очекивати. Али накнадно одхрањене матице у друштву са развијеним расплодним нагоном кад се друштво налази у најбољем степену развијања не стиде се матица у природним матичњацама.

Ако се матице рано или доцкан накнадно одхрани, тада је код њих обично тело мало, мала тежина, кратак живот, слаба отпорност, па ту је слаба способност и плодност. Од овакових матица и потомство је немоћно, истрошено и дегенерисано. Осим тога такве матице често преко зиме помру и не дочекају пролеће, та кошница обично пропада. Треба пазити да се матице одхране, док се могу оплодити, а кад нема трутова способних за оплођавање, матица остане неоплођена, — имамо матицу трутовњачу, поред које мора друштво пропасти.

Из наведеног видимо, да треба пазити у каквом се матичњаку одхрањује матица, а тако исто и у које доба смемо матице одхрањивати. Дакле ако хоћемо да одхранимо добре и плодне матице, морамо особиту пажњу показати одхрањавању матица и при томе у обзир узети све прилике и околности.

К. Сеперовац.

После излета на чишћење.

Мразеви су попустили, а пролеће се приближује. Сунце се диже, а дани су све дужи, сунчани зраци све су топлији, ваздух је већ нешто загрејан, термометар показује тоpline 8—10 °C., а пчелар жељно исчекује, кад ће своје љубимице угледати. На хоризонту сунце се све више диже, а сунчани топли зраци, који буде живот у природи, продиру унутра у кошницу и својом топлином маме пчеле на излет на чишћење.

На топлом сунчаном дану пчеле излећу из кошнице на чишћење, а пчелар радознано посматра излет пчела, јер по јачини лета хоће да установи какво је стање унутри у кошници. А гле! Из неке кошнице пчеле не излећу. Пчелар по-

Више вреди једна добра, јака кошница него десет слабица.

сматра лето, хоће да види, да мртве пчеле и труње нису можда лето загушиле, кукицом чисти лето извлачећи мртве пчеле и труње са пода кошнице. Куцањем по кошници гони пчеле на излет, пажљиво слуша хоће ли чути брујање као одговор на куцање и мотри хоће ли стражарице доћи на лето да виде, ко нарушава њихов мир и тишину. Ако се пчелино друштво узимило даље од лета, да сунчани зраци нису још допрли до њега, оно ће на куцање одговорити. На изазивање пчеларево ако се пчеле не појаве, тада пчелар отвориће кошницу, да види какво је њезино унутарње стање.

Кад смо отворили кошницу, шта налазимо? Пчеле се скупиле горе на саћу, по слабом кретању пчела види се зна живота, али друштво је слабо и изнемогло од глади. А можели се таковој кошници помоћи? Шта треба да радимо? Помоћи се може, сваки је час скуп, потребна је брза помоћ. Без предомишљања треба кошницу унети у топлу собу и прихрањивати је млаким течним медом, пчеле ће се оснажити, цело друштво показаће живот. У оваковом друштву не треба тражити матицу, јер она се налази у средини друштва, пчеле је чувају као зеницу ока, пчеле последњу храну дају матици. Ако се оваковој кошници на време не помогне, матица види пропаст целога друштва, а она последња умире. Ако је друштво умрло од глади, треба мртве пчеле избацити из кошнице, саће очистити од пчела и оставити на сигурно место и чувати га, док нам не буде требало.

А шта да радимо на пчелињаку после првог излета на чишћење. Пре него што се одлучимо на какав рад, хајде да видимо, шта нам ту саветују старији, искусни и признати пчелари? Једни препоручују тачну ревизију т. ј. темељно прегледање унутрашњости у кошници; други препоручују, сужавање плодишта ради одржавања тоpline; трећи спајају слабије кошнице; четврти, прихрањују течним медом или скуваним шећером; пети прихрањују кандираним шећером или тестом од меда и ситна шећера; шести дају брашно, да накладе недостатак рђе (цветног прашка); седми се муче са појењем пчела у кошници; осми препоручују заштиту од туђица — које су сами изазвали; — девети и остали препоручују друге послове и савете, па нам је немогуће све те савете искупити и овде навести. Кад имамо много разноврсних савета, кога да послушамо, чији савет да прихватимо? Зар не би било боље и корисније, да два-три савета спојимо заједно, да би нам се презимеле кошнице боље развијале? Код толиких разноврсних савета готово да не можемо да се одлучимо, шта треба да радимо после излета пчела.

Ови наши саветници заборавили су рећи нам шта треба урадити, да нам друштва добро презиме и од чега зависи правилно и добро развијање пчелињег друштва у пролеће. Зато сад ћемо рећи, шта треба да предузмемо, да наш кош-

нице добро презиме и да се у пролеће друштва лепо и правилно развијају.

Сад у марту и априлу тешко је важније радове предузимати, јер је на пољу ваздух још доста хладан, а у кошницама већ има залеженог легла, па при прегледању док држимо кошницу отворену, може легло озепсти, па то ће бити штетно за развијање и за напредак пчелиног друштва. Кад желимо, да се у пролеће легло правилно развија и друштво напредује, морамо се из раније за то побринути, а не смемо сад у невреме наше кошнице опасности излагати. У јесен треба кошнице добро узимати, да нам после у пролеће ни у чему не оскудевају, па ће нам кошнице добро презимити и друштва ће се у пролеће лепо и правилно развијати. Ко је јесенас урадио како треба, тај сад лепо и мирно, посматра своје кошнице, нема потребе да их прегледањем и другим радовима узнемирава. Пошто се после првог излета уверио, да из свију кошница пчеле излећу на чишћење, нема потребе да их отвара него их оставља у потпуном миру, а сад је пчелама мир најпотребнији, јер кад су пчеле у миру тада најбоље презиме, кад је пчелиње друштво у миру тада се легло нормално развија. Кад кошницу отварамо друштво се узнемири, а честим прегледањем у пролеће сметамо правилном развијању легла и друштва. Дакле сад у пролеће не требамо ни често прегледање, ни сужавање плодишта, ни узнемиравање подстицањем на ношење јаја, јер свако узнемиравање смета правилном развијању друштва него сад требамо мир, тишину и добру залиху меда, па ће се друштва правилно и најлепше развијати. Без неопходне потребе не треба кошницу отварати и прегледати.

Ако у јесен кошнице ниси спремио за зиму како треба, онда само се моли Богу, да буде лепо и погодно време, да сад у пролеће можеш накнадити, што си јесенас пропустио, јер иначе могу ти кошнице stradати, па и читав пчелињак пропасти. Пчелар, који јесенас није у кошницама оставио потребу залиху меда сад мора својим пчелама помоћи давањем меда или скуваног шећера али у већим оброцима Одмах после првог излета треба пчелама дати мед у саћу, а још је боље, ако се празни део сата умочи у млаку слану воду, да пчеле мед лакше употребе. Ако немамо у залихи меда у саћу, тада треба у већим оброцима (1 кг.) прихрањивати течним медом или скуваним шећером. Али до половице априла не смемо матицу подстицати на проширење плодишта. А у другој половини априла, кад се већ не бојимо љутих мразева, који би могли пчелиње друштво натерати да се скупља у

Пчелари! Не скривајте своје знање и искуство, пишите у „Српском пчелару“, да се и други вашим знањем и искуством користе.

зимско клупче, тада можемо спекулативним прихрањивањем матицу подстицати на проширење плодишта.

Кошнице од дебљих дасака преко зиме не утопљавамо, јер одржавају потребну топлину у кошници. Али кошнице од слабијег материјала или старе и трошне кошнице морамо у јесен утопљавати, а у пролеће јастучиће и други материјал за утопљавање треба склонити. При изимљивању кошница морамо пазити, да се друштво у кошници не узнемирује него да се све обави у миру и тишини.

Сунце се све више диже, ваздух је топлији, а спољашна топлина утиче на унутарњу топлину у кошници, зато треба пазити, да се утопљавањем и храном не ствара већа топлина у кошници, јер би то могло имати штетних последица за развијање друштва. Зато са кошница треба склонити све оно, чиме смо их утопили, јер топлина треба да одговара природној потреби пчелињег друштва. Сувишним утопљавањем друштво би се нагло развијало, настала би већа потреба хране и воде, особито ради воде и цветњег прашка пчеле би морале више излетати из кошнице, а време је још ћудљиво и променљиво, за час духне хладан ветар, настане нагла промена температуре, топлина падне испод 5°C, па многе пчеле на пољу пропадну. Зато ни један рад несме бити против природне потребе пчелињег друштва, него мора одговарати потреби пчелињег друштва у то доба године.

Има пчелара који се радују раном леглу у плодишту и сматрају га као велики напредак за добро развијање пчелињег друштва. Али не бива увек тако, шта више много пута уверио сам се, да су кошнице са раним леглом заостале у развијању друштва, а кошнице — у којима је матица почела доцније јаја носити, — напредовале су врло лепо и престигле су кошнице са раним леглом. А зашто се тако догодило? У кошницама са раним леглом пчеле су ради воде и цветног прашка и по рђавом и хладном времену излетале из кошнице, па су на пољу озебле и више се нису вратиле у кошницу, па је та кошница изгубила доста радилица, с тога је и легло престало ширити се и кошница је заостала у развијању. Код кошница, где је матица доцније почела носити јаја, пчеле нису имале потребе да по хладном времену излећу на пашу, друштво је сачувано, па се легло у плодишту потпуно правилно развијало.

Рано легло не може се увек препоручивати нити се сме матица спекулативним прихрањивањем подстицати, на проширење плодишта, мада је о томе тако лепо и дивно писано како су напредни пчелари добар успех постигли. Ми ћемо упозорити наше читаоце на једно врло важно питање, од кога управо зависи моменат, кад се матица сме подстицати на проширење плодишта. Где су повољне прилике и где је добра рана пролећна паша, тамо рано легло врло много користи, али ако настане рђаво време (нпр. ветар, киша)

друштво мало застане у развијању и не осети много губитак пчела на рђавом времену. Немамо ми добру пролећну пашу тада нема у кошницама раног легла, а подстицање матице на ношење јаја може само шкодити, јер пчеле на паши не налазе довољно хране за дневну потребу легла, а рђаво време може нас спречити, да не дамо потребну храну.

О спекулативном прихрањивању и подстицању матице на ношење јаја доста је писано у пчеларским књигама и новинама, а ми ћемо одмах напоменути, да и ово има везе са пашом у природи. Спекулативним прихрањивањем многи признати искусни пчелари постигли су врло леп успех у проширавању плодишта, а неки су пчелари рђаво прошли, што су били брзи, хтели су што пре друштва развити, да имају у мају ројева, па су одмах после првог излета прихрањивањем подстицали матицу на ношење јаја, али недостатак паше и рђаво време покварило им рачун. Прихрањивањем и подстицањем матице на ношење јаја постићемо жељени успех само тада, ако у природи има паше да подмирује дневне потребе са цветним прашком и медом.

После првог излета на чишћење још је ваздух хладан, време није погодно да кошница стоји отворена, зато без преке потребе не треба отварати и друге послове предузимати, најбоље је оставити кошнице на миру. Пчела је најплеменитије чедо међу животињским створовима, љубимица природе, која својим нежним телом и најмању промену у природи осећа. Поред тога сваки пчелар мора знати, да ће само тада успех постићи, ако његови радови стоје у складу са природним нагонима пчела, с тога не треба ништа да предузима, што је у опреци са животом и развијањем пчелинега друштва и што је против природних урођених нагона код пчела. Све што је против природног нагона пчела не може успех постићи и осуђено је на пропаст.

После првог излета на чишћење морамо бити стрпљиви, а кад нам буде време погодовало тада можемо вештачким, начинима природне нагоне код пчела помагати, а не смемо по својој вољи дотеривати и природни ред и поредак у кошници нарушавати.

Ст. Милановић.

Умољавају се уредништва свих листова, који своје листове „Српском пчелару“ дају у замену, да их у будуће шаљу на адресу: УРЕДНИШТВУ „СРПСКОГ ПЧЕЛАРА“, ЗЕМУН.

Мед даје здравље, прелази директно у крв и продужава живот.

Књижевна посмрчад

† пароха Симе Жигића

Радње у пчелињаку.

Пчелар је у неколико сличан лекару. Да би могао лекар успешно лечити неку болест, он мора пре свега познати узроке те болести, те ове лечећи, лечи и саму болест. Лекар мора до најмањих ситница познавати човечје тело; мора познавати узроке свима болестима и мора знати лек за сваку болест. Ако је потребно лекар ће обавити операцију па и ампутацију неког дела на телу само да спасе живот. Ако је потребно да ми се рука одсече да бих остао у животу, лекар ће то и учинити. Он не ће у место руке, ногу одсећи и др.

Пчелар мора дакле знати не само живот и развиће пчелињег друштва, него он мора и праксе имати, да би могао одмах сваки недостатак поправити и тиме кошницу у правилно стање довести. За праксу требају пчелару у главном сигурни прсти и руке и добро око за посматрање. Велики наш учитељ пок. Јован Живановић вели за свога првога учитеља у пчеларству Порфирија Николића да је био прост човек, али је имао оштро и добро око за посматрање, јер док је обрнуо плетару и загледао у њу, знао је шта је и како је у њој.

Пчелиње друштво само собом доноси, да се на њему предузимају ревизије, операције па и ампутације. То су све накакве радње које у даној прилици треба свршити. Пређимо те радње преко целе године, рачунајући пчеларску годину од пролећа, кад се живот природе и живот пчелињи буде, па до зиме, кад је живот пчелињи и природе сведен на најнижи степен.

При ревизији у пролеће најглавније је то, да се пчелар увери, да му није која кошница остала безматок или да није у којој кошници нестало меда. Нађе ли се безматок, ту се мора одмах извршити операција, било да се безматку дода матица, било да се безматок споји са суседном кошницом. Велика већина нема залишних матица у малим ројчадима, то се обично предузима спајање безматка са суседном добром кошницом. То бива овако: безматок се помакне са његовог места тако да стоји на средини места, где су пре стојали безматок и добра кошница. Безматок извадимо сав напоље и метнемо га у празну кошницу, а на његово место метнемо

друштво из добре кошнице, па оквир са честом жицом, да се не може кроз жицу пчела провући, а оквир треба да удара о све четири стране кошнице. Иза жице дођу оквири из безматка са пчелама све како стоји, и кошница се затвори. До ујутру је спајање свршено, па се жица извади и оквири наместе да стоје како треба.

Можемо и у плетарама спојити безметак са добром суседном плетаром. То бива овако: безматок се окрене да стоји на батаку и на њега дође добра плетара и саставак се обавије ретким платном. Преко ноћ безматок уђе у горњу кошницу и спајање је готово. Народ из безматка однесе собом готово сав мед у горњу кошницу. За овај посао мора имати пчелар справу где ће се безматок добро углавити, н. пр. у сталцу или сличној ствари*). Спајање се врши увек у вече, кад је престао лет. Спајање у пролеће иде много лакше него у јесен, за то при спајању ђерзонака у јесен, треба матицу држати у кавешчићу 24 сахата.

Ако имамо добру плетару али да у њој има тек до половине кошнице саћа н. пр. другенац, па ако имамо безматок да га спојимо са другенцем, онда се мора другенац искуцкати и онда на овако изкуцкани народ у плетари метнути безматок плетару, саставак се обвије ретким платном и преко ноћ је спајање готово јер је народ с матицом сав прешао у безматок.

Ако пчелар при ревизији види да је у некој кошници нестало хране, одмах нека јој да 1—2 klg, јер може после ревизије да удари рђаво време па је посао тада теже извести. Шта треба да учиним, а могу данас да учиним, не ћу одлагати за сутра.

Ако у пролеће при ревизији наиђемо коју слабицу, то треба на њу добро пазити да је туђице не нападну и за то јој стесните лето. Пчелар мора знати зашто му је нека кошница постала безматок. Ако је у слабици иначе добра матица, то ће се слабица сама од себе до ројидбе ипак подићи на добру кошницу**). Не буде ли то случај, онда ћемо слабици у ројидби изменити матицу. И то би била као нека ампутација.

*) Добра је и рупа у земљи. — Ур.

***) Ако неће сама, појачаће је пчелар, додавањем саћа са зрелим леглом. — Ур.

Купујте мед само код пчелара, једино пчелари могу вам дати гаранцију, да ћете заиста добити прави и чист мед, који ваше срце и тело крепи.

Ако у пролеће наиђемо при ревизији, да се је која кошница поболела од срдобоље у великом степену, тако да пчеле нису у стању излетати, онда је најбоље такову кошницу сумпором угушити и народ са леглом заједно у земљу дубоко закопати. Саће пак треба добро опрати и затим претопити и од добивеног воска правити вештачко саће. Ако ли пак срдобоља није отела мах и пчеле су излетале и излећу, онда ће ипак најбоље бити, народ у нову кошницу на чисто саће пренети а оно мало легла закопати и саће претопити. У оба случаја саће с медом, пошто смо га прво добро опрали, истресаљком истрести и мед прокухати, те га доцније за прихрањивање употребити. Ако је у оваквом друштву матица добра оно ће се добро развијати. Запамти: од народа који је имао срдобољу ма и у најмањем степену, не смемо запаћати матице.

У пролеће после ревизије, других каквих операција нема све до ројидбе. Треба и до ројидбе пазити, да кошнице не трпе оскудице, јер може паша да пресече и пропадне. У таквом случају треба се кошнице саме себи оставити.

У ројидби се стресају природни ројеви и праве се вештачки ројеви. Како се стресају ројеви, то треба видети, па ћемо то запамтити за цео век. А како се прави вештачки рој, описано је у Календару за мај и јуни.

Пре ројидбе треба дати пчелама прилике, да израде и нешто саћа. Тиме дајемо пчелама прилике да издовоље свој нагон, а пчелар долази до новог саћа, и кад овако поступа, никад неће имати у кошницама старог саћа, а тиме долази и до залишног саћа, које је велики капитал пчелару. Најлакше доћићу до залишног саћа на овај начин: пред ројидбу метнућу у кошницу ханеманову решетку. Тако сам кошницу поделио на плодиште и медиште. Пошто у американци Живановићевој долази ханеманова решетка после петог оквира то плодиште има 5 оквира медиште 11. Кад матица залеже сат и пчеле легло затворе онда ћу тај сат из плодишта пренети у медиште до решетке, пазећи да на оквиру не би какогод пренели матицу. На место пренесено сата метнућу у плодиште вештачки сат.

У ројидби биле би најглавније операције да се измену матице, које су навршиле три године па и све друге лошије матице. Овде сад мора пчелар добро отворити очи, јер при измењивању матица морамо и за тим ићи, да подигнемо добру расу пчела у пчелињаку своје. Оваквом циљу треба да теже сви пчелари једнога места. Оно је пак добра раса пчела, која нас је кроз више година задовољавала у сабирању меда. То је најбоља сведоџба за доброту једне расе. А како ћемо изменити матице?

Најбољу кошницу пустићемо да се роји. Ухвативши првенца ми ћемо после 3—4 дана обезматичити све оне кошнице, у којима хоћемо да матице изменимо. После 3 дана вадићемо матичњаке из добре кошнице и даваћемо их безма-

цима посекавши им прво све матичњаке. Са оштрим ножићем, исећи ћемо матичњак са саћем у величини 4 q cm и тај ћемо матичњак урезати безматку на место где смо му посекали матичњак, и забележићемо оловком по оквиру. На исечене матичњаке морамо пазити, да их неби пригњечили и матицу унутра упропастили. Исецати треба само правилне матичњаке, не мале, танке или дугачке.

Једну кошницу најлакше ћемо обезматичити на тај начин, ако операцију предузмемо кад је најјачи лет (10—12 сахати). Тада су скоро све маторе пчеле на паши а само су младе пчеле код куће. У тако смањеном друштву, увећано око брзо ће наћи матицу, и будући нам не треба, убити је. Матица се обично налази на оквиру где су јаја и на оквиру где младе пчеле из ћелица излазе. На оквиру где је мед и затворено легло матица се ретко налази. Пчелар може димом да отера матицу тамо где се она не бави, и зато, при тражењу матица, не служи се димом.

Неки запаћају матице и тако, што прво добру кошницу обезматиче, са матицом из ње начине вештачки рој, па после са матичњацима из добре кошнице раде по правилу напред наведеном. Овај начин никад се не може по доброту упоредити са начином кад се прво пусти првенац. Може се прво и вештачки рој начинити, али је то морало бити изведено у моменту, када су пчеле извеле матичњаке и матица их залегла, дакле када би та кошница пустила природни рој.

Има по пчеларским књигама опширно описано, да при измењивању матица треба унети нову крв, јер тиме се оплемени раса, а то се постиже добављањем матица са стране. Ми смо много пута писали да је најрационалнији пут да се дође до добре расе, ако пчелар запаћа од најбољих домаћих друштава. Та је раса ту од искони, ту је она вековала и није пропала, није се дегенерисала. Та раса ће ту и даље вековати, а дужност је пчелара, да одабирањем најбољих друштава за пресад подигне добру расу. Само тим начином може пчелар рачунати на сигурну добит од пчеларења, иначе не. Само једно могу допустити и то: да дâм добар рој у замену за добар рој из најближе близине, где не постоје битне разлике ни у клими ни у паши са мојим крајем.

Сада ће ми који напреднији пчелар рећи: па зашто Швајцарци, а и другде, подигоше толику рекламу за пчеларске станице за неговање чисте домаће расе? Да то није добро не би се толико о томе писало. То све може бити добро и јесте добро, јер је то праксом потврђено. Но то важи само за пчеларе једнога краја. Сваки крај са особитом

„Српски пчелар“ издржава се само од преплате. Дужност је сваког нашег члана, да нађе бар једног новог претплатника.

пашом може имати такве станице. Иначе једна станица н. пр. у Швајцарској или Крањској ако ми и да матицу од њихове чисте расе, то та матица нема вредности или бар пуне вредности за мој крај, где је клима и паша сасвим друкчија, од климе и паше, где се матица излегла и где се спарила са трутом тамошње расе. Остани код своје домаће расе, остављај за пресад што је најбоље, па ти онда не требају никакве станице. Добро ће бити да пчелари у сваком месту раде сви заједнички за добру расу. У јесен су најглавније операције: спремити кошнице за зиму. У случају рђаве године смањимо број кошница спајањем. У првој половини септембра узимљавање треба да је готово.

Преко зиме, по правилу пчелар нема да изводи какве операције и не треба да их изводи. Свака операција је узнемиравање народа, а први је увет да нам народи добро презиме: мир. То не смемо заборавити.

Свима нашим читаоцима честитамо празнике и поздрављамо их са „ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!“

Зрневље из торбице напредних пчелара.

(Свршетак.)

Потпун живот пчелињег друштва тесно је везан са животом биљака, јер су пчеле, као и биљке, деца сунца. Са зимским мировањем биљног света, са свођењем овога на најнижи ступањ живота, наступа донекле и зимско мировање пчела, које буди свако повећавање топлоте у природи и узнемиравање у овом мировању. Да би, пак, пчеле могле издржати зиму, оне се скупе у клупче, хранећи се медом, који се налази у непосредној близини њиховој. Угљени хидрати, у којима мед обилује, служе пчелама зими као материјал за гориво. Уз припомоћ овог горива пчеле без легла одржавају у клупчету топлоту око $+12^{\circ}\text{C}$, која се повећава, чим почне матица носити јаја, тако, да се она загревањем легла одржава на $+35$ до $+37^{\circ}\text{C}$. У овом се раду пчеле разликују од осталих инсеката, који умртвљени преспавају целу зиму или с прекидима. Живот, пак, појединих пчела, као јединака једног нераздвојеног друштвеног организма онемогућен је не само зими но и лети. Свака јединка овог организма издвојена на мањој топлоти од $+6^{\circ}\text{C}$ пропада од хладноће, ма да поједине пчеле имају оволику своју унутрашњу топлоту. Организам пчелињ потпун је само онда, кад у њему има више хиљада радилица и мати свега друштва, плодна матица. Лети организам има и неку стотину трутова. Зими је отежан живот и оном пчелњем организму, чији је број јединака мали; отежан је, јер мали

број пчела није у стању да створи потребну топлоту за живот организма. Овако слаба пчелиња друштва називамо слабице. Слабију изумиру зими и у рано пролеће; преостале слабице и у колико доживе лето једва ојачају о главној паши и задају сталну бригу у труду пчелареву да их одржи. Разумни пчелари не трпе слабице на свом пчелињаку.

Пчеле се зими хране медом. Са првим буђењем природе, са првим топлим фебруарским сунчевим зрацима и мирисом пролећа буди се јаче и живот пчелињег организма. Први мирис пролећа буди пчелињ организам и потенцира му нагон за обнову генерације — за стварање пчелињег подмлатка. Матица започиње носити пчелиња јаја у радиличке ћелије. Овај пробуђени живот пчелињи повећава знатно утрошак меда и изазива утрошак и друге врсте хране: рђе, млеча, воде и соли.

Рђа. И рђу пчеле сабирају летећи с цвета на цвет биљака једног истог рода, вршећи тако узгредно и оплодњу биљака. Међутим донету рђу у кошницу пчеле смешају (не издвајају по родовима) и тако смешану заливају малом количином меда.

Рђом називамо цветни прах од оног тренутка, кад га пчеле скину с прашница, замесе пљувачком и потом сместе у корпице својих стражњих ногу. Рђу пчеле изручују у саће у близини пчелињег легла, односно зимског клупчета. Необичан назив рђа свакако потиче услед сличности њене боје са рђом (оксидом) на гвожђу. Обоје имају црвенкасто прљаву боју. (Свакако да наш народ усвајајући ово име није мислио на рђу — човека.)

Пчеле сабирају доста рђе из цветова: леске, дрена, тује, јавора, врбе, тополе, зове, јабука, трешања, бадема, крушака, рибизли, јагода, маслачка, слеза, еспарзете, беле детелине, фацелије, сунцокрета, тикава и јесење звездичице. Рђа је увек нешто затвореније боје од цветног прашка. Посматрајући боју рђе при доносу у пчелињим корпицама често можемо погодити са којих биљака ову доносе. Тако са врбе је рђа жута, са јавора затворено жута, са босиљка бела, са фацелије плава, са резеде црвена, са маслачка жуто сјајна и т. д.

Рђа је веома потребна за храну пчелињег организма, јер у њој има доста беланчевине. Беланчевина даје пчелињем организму материјал за градиво (пластичну храну) будуће се њоме надокнађују губици. Она је главни састојак мишића.

Са матичиним напредовањем у ношењу јаја повећава се и утрошак рђе све до ројидбе. Кад је ведрa и умерено топла влажна јесен, пчеле саберу доста рђе. Ваљани пчелари при узимљавању пчела изједначују кошнице са количином рђе, старајући се да у свима кошницама буде по један оквир са

Мед вештачки, фалзифицирани није храњив, — нема витамина и шкоди здрављу.

доста рђе са обе стране пчелињег легла, односно доцнијег зимског клупчета. Поједини пчелари преко лета обележавају писаљком оквире са доста рђе, па их потом пребацују у медиште, где их пчеле за главне паше залију медом. Такве оквире с јесени, при узимљавању пчела, поделе кошницама на пчелињаку. Сувишак оваквих оквира чувају на умерено хладном месту ($\pm 0^{\circ}\text{C}$) до пролећа, кад их при првом пролетњем прегледу кошница додају овима. Оваким се радом помажу пчеле да због несташнице рђе не би морале у рано пролеће ићи на пашу по рђу, којом приликом од хладноће многе пропадну. У ову је сврху корисно садити у близини пчелињака јесење вишегодишње цвеће, звездицу, *aster amellus*, које обилује и множином цветова и рђом у овима. Многобројне одлике ове биљке дају пчелама пашу у рђи и медљаном соку од краја јула, па до јаких октобарских мразева.

Млеч. Од рђе, меда, воде и нешто соли младе пчеле справљају белу кашасту масу млеч. Млечом пчеле хране матичине црвиће. Пчелиње и трutowске црвиће пчеле хране млечом само у почетку (3 дана). Матицу пчеле хране млечом да би је надражили да што више носи јаја. Трутове пчеле хране млечом само док траје нагон организма за ројидбом. Наш је народ овој белој кашастој маси дао име млеч свакако због његове сличности са млечом, кога има у неких биљака (н. пр. у млечике), а и са млеком. Млеч у себи садржи највише воде (око $\frac{3}{4}$) затим беланчевине, масти, грожђаног шећера, и по врло мало соли, фосфора, магнезиума и гвожђа.

Сувишна влага у кошници штетно утиче на постојаност рђе у саћу. Ово се примећује у кошницама, чији под није нагнут ка лету ради отицања воде, даље у кошницама које немају вентилације. Нарочито се рђа квари и саће уплеснива у кошницама које су утопљене сухим лишћем и травом, јер овај материјал упија много влаге. (Искусни пчелари престали су да врше оваква утопљавања.) Због подложности рђе кварењу неки практични пчелари избацују преко лета из кошнице све оквире саћа са прошлогодишњом рђом.

Пчелињим друштвима потребно је у пролеће доста рђе не само за храну но и ради задовољења пчелињег нагона за излучивањем воска и градњу саћа. Ако су пчелиња друштва јака, ако у кошница има доста рђе и меда пчеле ће сувишак рђе трошити за излучивање воска.

Вода. Пчеле доносе воду, коју одмах утрше на сваривање рђе и справљање млеча. И потрошња је воде највећа у пролеће, кад у кошници има највише отвореног легла. Марљиви пчелари наместе рано с пролећа у свом пчелињаку буре с водом, под коју наместе даску преко које цури вода (пролетње појило) или коританца са водом и пловцима на овој (летње појило). Тиме они пчелама ставе воду близу, да је брже уносе у кошнице; кад има појила на пчелињаку,

пчеле су поштеђене да их око чесама, извора, река и бунара не газе људи и стока, што иначе бива код неуредних пчелара. Воду у коританцима треба мењати свака 2—3 дана. Пчелама је потребна и зими вода, ако се у кошници ушећерио мед. Будући се зна, који су медови склони шећерењу (кристализовању), пчелар се стара да своје пчеле узими на меду од багрема, липе или белог босиљка, који су добри за зимску храну пчела.

Со. Пчеле доносе још и со за своју храну, јер им је она потребна као материјал за градиво. Соли има и у пчелињој крви. Потребу пчела за сољу видимо у оном њиховом слетању на ђубришта и друга нечиста места, где се издвајају разне соли. Марљиви се пчелари труде да своје пчеле задовоље и са сољу. У ту сврху они поред појила са несланом водом стављају и појила (коританца) са сланом водом.

3, ЛЕМ.

Поменули смо раније да пчеле доносе у своје кошнице и лем — пчелињу смолу. Лем је смоласта лепљива материја прљаво сиво-прне боје, угодног мириса, коју излучују неке биљке (тополе, јагњеда, бреза, врба, јова, брест, дивљи кестен, бадем, жалфије, црногорица, бор и други четинари). Пчеле ову материју сабирају највише у топлим данима, кад она омекне да је лакше скидају својим вилицама и стављају у корпице својих стражњих ногу, исто онако као и рђу, и тако преносе у кошницу, где ову одмах употребљују. Лем пчеле троше у пролеће за учвршћивање саћа у оквире, односно у стране кошница са непокретним саћем. Пред јесен лемом пчеле затварају омање пукотине и рупице у кошници, а покатошто њиме сужавају велико лето.

Пре узимљавања кошнице се подвргавају детаљном прегледу. Том се приликом из неисправних и недовољно обојадисаних кошница пребацују пчеле у исправне и бојадисане кошнице. Испражњене кошнице (од здравих пчела) остављају се отворене на сунчаном месту пред пчелињаком. Том приликом топли сунчеви зраци омекшају лем на унутрашњим странама кошница, а пчеле намамљене његовим мирисом, журно га скидају и преносе у своје кошнице.

Лем квари боју воску стога пчелари овај неће никад мешати са воштилом и мрвицама воска, који скупљају за топљење.

За време јачег доноса лема у кошнице пчеларске се руке доста упрљају лемом при обављању појединих послова на пчелињаку. Овај се лем с руку лако скида, ако се руке трљају алкохолом, бензолом или етром.

У меду се налази араматично уље и мравиња киселина, који много користе људском организму — чисте крв и уништавају шткодљиве бактерије.

Лемом пчеле облепљују поједине убијене животиње, које се ушуњају у кошнице (миш, лептир-сурјак, жаба, гуштер и змија). Ове животиње пчеле прво убију својим жаокама, па како их не могу извући из кошнице, оне их потпуно облепе лемом. Тиме пчеле спречавају развијање штетних гасова по кошници, које ствара трулеж. Пчелар се при пролетњем прегледу својих тела изненади, кад у кошници нађе овакву животињу*. Читајући ово нека се почетник пчелар не нада, да ће његове пчеле убити сваког миша, који уђе у његове кошнице. Врло су ретки случајеви да пчеле савладају у кошници овог насртљивца. Најчешћи су случајеви да се ови насртљивци преко зиме одомаће у кошници, као и у својој, мишјој, рупи, направивши у њој своје гнездо, у коме се коте. Гнездо праве од исцепканог саћа, сламе, лишћа, траве, крпа, хартије, струготине дрвета и других предмета, које нађу у кошници. У кошници миш се осећа задовољан, јер се добро храни медом и саћем. Од истрошеног саћа и пчелињег клупчета мишеви направе читав покор у кошници. Знатан број пчелиних друштава сваке године преко зиме пропада од посете мишева. У дуготрајним и врло jakim зимама, као што беше 1928/1929, штета од мишева је врло велика. Само је благим земљама, које прекидају чешћи топли дани, кад пчеле излећу да се ишчисте, пчеле насрћу на незване госте у кошници. Заштита је од мишева: потпуно цела кошница, решетка на лету кошнице и у десетодневни обилазак кошница ради спољњег осматрања да ли је у коју кошницу продро миш. Том се приликом издвајају и са пчелињака односе у топлу кухињу кошнице, у које је продро миш. У кухињи се миш избацити из кошнице и убије, кошница очисти и обезбеди од нове посете, потом преноси у замрачен топао подрум, где остаје неколико дана, док се не смире пчеле. Првог топлог дана износи се кошница из подрума и поставља на своје место у пчелињаку.

После јесењег узимљавања не треба кошнице отворити до пролећњег прегледа. Не треба, јер би се отварањем кошница и по мерањем оквира пореметило лемом извршено улепљивање састављених делова кошница и оквира у њима. Лемом пчеле спречавају промају у кошници, које штетно утиче на зимско мировање пчела.

Пчелињ се лем много употребљује у народној медицини ради лечења болести у грудима и грлу. Од лема (пчелиње смоле) у народу се још и праве мелеми за чиреве, ране

* Овако облопљене мале животиње интересантни су предмети за пчеларске збирке, изложбе и музеје. Док не добијемо пчеларски музеј, овакве предмете треба уступити управи Учитељског дома у Београду за њен музеј за основну наставу. Руководалац поменутог музеја пре неколико година одржао је на годишњем скупу пчелара у Београду пригодна предавања о попуни поменутог музеја интересантним предметима из пчеларства.

пришт и жуљеве. И восак је лековит и као такав од јаке примене у фармокопеји, али је у народном лекарству од већег значаја пчелињ лем од воска.

В. Јовановић.

Вредна пчела.

Рујна зора тек што руди,
И поточић струји,
Пастир с фрулом стадо креће,
А пчелица зуји.

Вредна пчела уранила,
Преко поља леће,
Тражи где је боља паша,
Па тамо одлеће.

Те са гране на гранчицу,
На мирисно цвеће,
Кад накупи доста меда,
Тад се кући креће.

На ногама прашак носи,
Мед јој је у усти,
Своју кућу већ познаје,
У ћелице спусти.

Па се опет натраг жури,
Вредна раделица,
Да сабере више меда,
Корисна пчелица.

Млађе пчеле само раде,
Матица надгледа,
Слушају је ко краљицу,
Она заповеда!

Неуморно оне раде,
Од јутра до мрака,
Од сунчевог првог зрака,
Па док траје данка.

Од пролећа до јесени,
Много посла има,
А одмору тек је време,
Кад наступи зима.

Па многима за поуку,
Пчелин живот вреди,
С тога многи од нас треба,
На њу да с угледи.

Прелаз са плетаре на кошницу са покретним саћем

У нашим селима има још доста плетара, са којима пчеларе наши сељаци. Једни сељаци држе плетаре, што не морају улагати паре за кошнице са покретним саћем, јер су даске скупе; а други нерадо прелазе на пчеларење кошницама са покретним саћем, што са неповерењем гледају новотарије. Наш сељак сматра плетару за народну кошницу, из поштовања према своме деду и оцу — који су неких година добијали доста меда од плетара, — остаје веран плетари, али ипак и код њега се јавља жеља, да се пчеларење са плетарама унапреди, па сам добио неколико писама, да у „Српском пчелару“ пишемо и о пчеларењу са плетарама. Дакле и код сељака се јавља жеља, да се рационално пчеларство примени и на плетаре, да се и са плетарама постигне бољи успех у пчеларству.

Задаћа је пчеларског листа, да у народу шири рационално пчеларство, да народ поучи, како ће од пчеларства већу корист добити. Као што је гвоздени плуг истиснуо из употребе дрвени, тако исто и кошница са покретним саћем потиснуће кошнице са непокретним саћем — плетаре. Гвоздени плуг се постепено увађао, данас дрвеном плугу ни трага нема, мали је број стараца, који су као младићи радили дрвеним плугом, а данас се о њему зна само из прича оног малог броја стараца, који га још памте. Исти преокрет догодиће се и у пчеларству. За 20—30 година кошница са покретним саћем рашириће се у нашем народу, а плетара ће се на пчелињацима наћи више као украс и успомена на пчеларење наших старих.

Кад пчелари са плетарама желе, да се у пчеларским листовима пише о пчеларењу са плетарама, тим изјављују своју жељу, да се и код њих уведе рационално пчеларство. Да задовољимо пчеларе са плетарама у овом чланку говорићемо о пчеларењу са плетарама и показаћемо, како се може рационално са плетарама пчеларити и како ће се врло лако прећи на кошнице са покретним саћем.

Неки пчелари желе, да пчелиње друштво са саћем из плетаре пренесу у кошнице са покретним саћем. Пролеће је за овај посао најзгодније, јер је у кошници мед горе у батаку, друштво је мало, а и легло у плодишту није велико. Ма да је сад најзгодније време за пресељавање пчелињег друштва из плетаре у кошницу са покретним саћем, ипак овај посао не би препоручио почетницима, јер невештином и неумесношћу, а и страхом од жаоке могу тај посао рђаво извести, па ради тога неуспеха могу изгубити вољу за пчеларство. Радије препоручујем, да одрже сад плетаре до ројидбе па ће ројеве сместити у кошнице са покретним саћем. А што

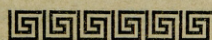
сам навео за почетника готово да исто вреди и за старе пчеларе са плетарама.

И ако је у плетари саће непокретно, да не можемо у сваки кутић завирити нити можемо плодиште и медиште проширити или сузити, ипак напредни пчелари стечено знање и искуство могу и код плетара корисно употребити, да од плела добију већи принос меда и да из плетара начине вештачке ројеве. Истина, вештачки рој из плетаре пчеларне може направити с онаковом сигурношћу као из кошница са покретним саћем, али ипак из плетаре начињени вештачки рој може добро испати, да се не стиди природног роја. А кад већ правимо вештачки рој из плетаре, претпоставља се, да тај вештачки рој треба да се смести у кошницу са покретним саћем, да можемо ток његовог развијања пратити, а евентуално и помоћи, ако буде потребно.

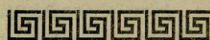
(Ниставиће се).

Читуља.

Еуген Каменар, професор у миру преминуо је на Сушаку 18. јануара о. г. у 67. години живота. Пре рата живо је учествовао на конгресу Хрватских и Српских пчелара и са нашим старијим пчеларима одржавао је пријатељске везе. Пок. Е. Каменар пре рата написао је и неколико чланака за „Српски пчелар“, не само пре рата него и после рата био је претплатник „Српског пчелара“. Поред тога он је неке чланке благопокојног професора Јована Живановића превео на чешки језик и штампао их у чешким пчеларским листовима. Осим тога у низу више чланака упознао је браћу Чехе са развијањем и напретком пчеларства код Срба. Нека је вечна успомена и слава брату Словаку Еугену Каменару!

Пчеларске вести.

Конкуренција прекооцеанскога меда. Далбек, који је дуго година провео у средњој Америци, пише о опасности конкуренције америчког меда између осталог и следеће: „Тако рећи свака већа плантажа кафе издржава своје пчеларство, како би цветови кафиних култура у што већој мери били

Сваки члан друштва обвезан је, да своју чланарину уредно плаћа.

оплођени. Добије ли већа плантажа н. пр. 10000 м. ц. каве, добија и као споредан производ око 1000 м. ц. меда и 25 м. ц. воска. Они овај мед не цене, то је споредан, случајан производ, и могу га тако јефтино Европи понудити, да се и с паковањем, транспортом и царином може овај код нас продавати јефтиније од нашег меда“. („Пољопривредни Гласник“ бр. 7. 1931.)

Богати американски фармери на својим великим плантажама кафе држе пчеле само ради оплођавања цветова од кафе, да би добили већи принос кафе, а поред тога имају прихода и од пчеларства. Познато је, да пчеле оплођавају воће, па има ли и код нас крајева, где је наш сељак упућен на воћарство? У Дунавској бановини Фрушкогорци и Шумадинци већ самим теренским положајима упућени су на воћарство, па нам се и нехотице намеће питање: а како ту стоји са пчеларством? Баш у тим крајевима пчеларство је доста слабо развијено. У Шумадији и Фрушкој Гори пчеларство би донело двоструку корист, јер поред прихода од пчеларства повећао би се приход од воћарства.

Конкуренција страног меда код нас је могућа, јер ми још немамо пчеларског закона, који ће заштити нашу домаћу продукцију меда. Сад се код нас ради на донашању пчеларског закона, а ми се надамо, да ће пчеларски закон узети у заштиту наш мед, и да ће спречити уважање страног меда. У Америци и неким западним државама постоје фабрике за прављење вештачког меда, с тога треба увести строгу контролу при увозу страног меда, а фалсификатима који се продају под фирмом меда треба увоз сасвим забранити. Не сме се дозволити, да фалсифицирани мед конкурише нашем природном меду. Наш је природни мед лековит и храњив, а фалсифицирани мед шкоди здрављу, с тога треба наше потрошаче меда упућивати, да само код пчелара купују мед, јер само пчелари могу гарантовати, да продају прави природан мед, који је храњив, лековит и продужава живот.

Пчела и привреда. На питање: где је најкорисније гајити пчелу? — може се дати овај одговор:

Рентабилност гајења пчела најбоља је онде, где има шума и ливада и где су засејане репице, детелина и хељда, чији цветови дају преко целе године пчелама довољно меда. У пролеће најбољи су за пчеле јова, детелина, лешници, јавор, репица, воћке, хељда, у уопште све ливадско цвеће. У лето липе, багрен, кестење, малине, хељда, купина, мак, бела детелина, грахорица, која цвета до познога лета. У таквим крајевима пчела је у стању да сабира мед 5—6 месеци у великим количинама, и тада је гајење пчела рентабилно.

Са гледишта пољопривреде не треба рачунати на такву рентабилност. Ово нарочито важи за Југославију и њено воћарство, које много зависи од пчела, што показује овај пример. Кад су Четом — Острвима први пут засађене јабуке,

нису доносиле никаква плода док тамо нису почели гајити и пчеле. У околини Клостарнајбурга, вароши у близини Беча, род воћњака повећан је за педесет процената, кад је у воћњаке донето по неколико кошница са пчелама. Славни енглески природњак Дарвин доказао је покушајима, да је 100 струкова беле детелине, до којих су пчеле имале слободан приступ, дало 2.290 клијања способних семенки, док 20 струкова, до којих је мрежама пчелама био онемогућен приступ, нису дале ни једну семенку. Тиме је утврдио да пчеле омогућавају и производњу семенки многих у пољопривреди корисних биљки.

Из овога може сваки привредник да се поучи да воћњаци треба да имају што већи пчеларник, да се што више гаје пчеле без обзира на то, да ли су биљке у стању саме да обезбеде принос од меда и воска.

Инж. Ф. А. Ротбергер.

Како новине извештавају. „Време“ од 13. I. 1931. у рубрици: Како и зашто? донело је и ово: „Један земљорадник нас пита: Бавим се пчеларством и интересује ме да ли где у нашој држави излази какав часопис, који се бави пчеларством? — Одговор: Излази повремено Пчеларски преглед, као орган Савеза југословенских пчеларских друштава у Београду.“ Радујемо се, што уредништво „Времена“ зна да постоји Савез југословенских пчеларских друштава у Београду, и лепо је што „Време“ зна шта је било 1926. године, али нас изненађује да не зна, шта је данас. Да ли је могуће, да уредништво „Времена“ заиста не зна, да постоји Српско пчеларско друштво у Београду, које већ 10 година издаје „Пчелара“. Кад „Време“ зна да постоји Савез југословенских пчеларских друштава у Београду, онда се требало обратити Савезу ради информације, па се не би брукало, што не зна да у Београду већ 10 година излази стручни пчеларски лист. Уредништво „Времена“ требало би да зна, да у Југославији излази шест пчеларских листова на нашем језику и то два српска, два хрватска и један словеначки лист, а један пчеларски лист Немци на нашем језику издају. Чудимо се, да уредништво „Времена“ тако слабо обраћа пажњу једном привредном питању, и што о привредном питању неће сигурне податке да набави. А да је то нека дневна сензација н. пр. нека скандалозна љубавна авантура, убиство, тровање и т. д. „Време“ би тим читаву једну страну испунило, а дописник би ревно испитивао и још у два три броја опширним описивањем прву вест допуњавао, а на привредно питање може се површан одговор дати. Свакако боље би било, кад би наши дневни листови место скандалозних љубавних авантура,

Мед је органски продукт, који после неколико минута прелази у крв.

тровања и т. д. расправљали привредна питања, више би народ користи имао. Народ не треба описивања скандалозних чина, него народ треба поучне привредне чланке.

Немила појава. У 2. броју „Пчеларског Гласника“ о. г. написао је г. Бож. Ж. Мићић о „Пчеларском Гласнику“ где се хвали и уздиже „Пчеларски Гласник“, а напада се и вређа се г. Ј. П. Јовановић уредник „Пчелара“. Моје је мишљење, да овакав тон писања не сме се у пчеларске листове уводити. Пчеларски су листови за то, да се у њима расправљају стручна питања из области пчеларства. Више пута догодило се, да се морамо дотаћи појединих личности, али тада критикујемо рад дотичног као јавног радника и исправљамо његова погрешна мишљења, али његов се лични карактер не сме дирати и вређати, јер вређање не спада у програм рада једног стручног листа.

Ми немамо ништа против тога, што г. Мићић уздиже и кује у звезде. „Пчеларски Гласник“, то је његово уверење, које може слободно износити. Али не одобравам вређање г. Ј. П. Јовановића уредника „Пчелара“, јер вређање не доликује пчеларима. Не узимам у одбрану г. Јовановића, — јер му одбрана није потребна — него само констатујем, да такав тон писања (т. ј. вређање) не доликује једном пчеларском листу, а уверен сам, да сви пчелари тај недоличан тон писања морају осудити.

Нама је јако жао, што „Пчеларски Гласник“ уводи личну полемику и тиме ствара раздор међу пчеларима у доба, кад сви напредни пчелари раде на окупљању и уједињењу свих пчелара.

К. Сеперовац

Уредник „Српскиг Пчелара“.

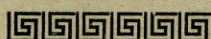
„Пољопривредни Гласник“ Ове године до сада изашло је 7. бројева овог нашег најбоље уређеног пољопривредног листа. По садржају своје лист је одлично уређен, јер на њему раде наши најбољи пољопривредни стручњаци, а поред тога доноси врло лепе илустрације. Овај одлично уређени лист препоручујемо свима нашим пољопривредницима, јер ће у њему наћи врло лепе, лако написане, поучне и корисне чланке за сваког пољопривредника. Лист излази два пута месечно, а претплата му је 130 динара годишње. Уредништво је у Новом Саду, Сремска ул. бр. 8.

Колико је меда извезено из наше земље за 10 година. Према подацима државне статистике из 1928. године имали смо у земљи 174042 кошнице са покретним саћем и 375771 кошницу са непокретним саћем т. ј. вршкарка два пута више него ли кошница са покретним саћем.

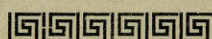
Као што се види, наше пчеларство је још у претежној мери примитивно. Али и у оваквом стању у каквом је сада,

оно подмирује потражњу на домаћим тржиштима и одбацује вишак који се извози.

Из истих статистичких података се види, да је од 1920. до 1929. године из наше земље извезено 395611 кг. меда у вредности од динара 7,151.471.—. („Земљор. задруга“, Београд).

Пабирци.

Мед као освежавајуће средство. У „Чешком пчелару“ број 7. о. г. Ј. Чермак пише ово: „Било је управо тихо спорно лето као летос. При раду на пчелињаку ознојио сам се, да је са мене лио зној. И птице су ућутале, само је још цврчак издао неколико кратких гласова, који су свршавали отегнутим поспаном звиждањем. Пчелињак је био смештен у шумском шестору, вода далеко а за кратко време у посуди постала је као цеђ, да се није могла пити. Жеђ ме јако мучила. Поглед ми пао на сочне краставце у хладу зеленог лишћа. Нисам могао одолети, један сам ољуштио и јер сам имао у чинији комад с медом, намазао сам с њим сочни режањ. Не могу довољно описати, како ми је тај доручак пријао и како ме освежио. Од тог доба, томе је већ двадесет година, чим дођу краставци, то је моја и моје породице најлепша посланица. Краставци се не смеју исећи и полити медом, већ намазати и изрезати на кришке. Покушајте то пријатељи и после коштања подајте и другима. За то биће вам захвални; нарочито особе, које салату од краставаца тешко пробављају, јер по уживању са медом никакве тешкоће у стомаку неће осетити. То је доказ, какав утицај има мед на варење (пробављање) тешко сварљивих (пробављивих) јела. Сигуран сам да ова посланица, кад је ви и ваши познаници покушате, неће недостајати на столу после ручка и вечере. Краставаца наћете свуда, а на путовању само меда треба понети.

Лек за испуцане руке. Узми 2 кашике меда, 1 кашику ситна камфора и мало парче воска. Све то на ватри истопи и измешај, успи у какву теглицу и остави да се охлади. Ово је добар лек за испуцане руке и усне, а и за опечена места.

Лековитост лимуна. Лимун се с правом може назвати најкориснијом и најлековитијом врстом воћа. Код разних оболења грла, катара, ждрела, дифтерије, болести носне слузокоже и чирева, лимун чини одличне услуге: не само што спречава даље напредовање болести, него често и знатно припомаже исцељењу оболелог места. Разблажен сок од ли-

Сине мој, једи мед, јер је добар, и сит, јер је слadak
грлу твојему. (Приче Сол. 24, 13).

муна одлично је антисептичко средство за испирање уста, носа и т. д. Даље, лимунов је сок добро средство против опадања косе и перути. Такођер се употреба лимуна препоручује онима који болују од катара, бубрега и бешике. Због обилне садржине витамина, сок од лимуна је у опће добро допунско средство уз редовну храну. („Пољопривредни Гласник“ бр. 11. 1930.)

Француски медени хлеб. Умеси се тесто од $\frac{1}{2}$ кг. топлог меда са 70 дк. хлебног брашна, томе дода се 1 дк. соде бикарбоне истопљене у мало воде и 1 цело јаје и меси се око $\frac{1}{2}$ сата, направе се дугуљасте колачи и оставе се $\frac{1}{2}$ сата да се одморе. После $\frac{1}{2}$ сата метне се колач у намазану и брашном посуту тепсију и на умереној ватри пече се 1 сат. Пре него што се метне у рерн помаже се целим јајетом. Кад је печен још топао (а не врео) сече се на комадиће $\frac{1}{2}$ цм. широке. Направи се прелив од целог јајета, 1 жуманцета и шећера, добро се меша да је доста густ и комадићи се с једне стране помажу. — Изгледа као хлеб намазан маслом.

Пољски медањаци. 1 л. меда угреје се. Топао мед успе се у чинију и меша се, да се мало охлади. Томе дода се 5 жуманаца, 1 кг. бела брашна, 12 дк. исечених ољуштених бадема, 12 дк. ораја, мало исечене поморанџине коре, каранфилића, орашчићева цвета, нешто цитроната и кафену кашику соли. На крају дода се снег од 5 беланаца, затим се успе у тепсију помазану и брашном посуту. А може се пећи и у тепсији за торте. Кад се испече, исече се на комадиће.

Срнећа леђа. 1 кг. брашна, 40 дк. шећера, 10 дк. масла, 2 цела јајета, зачини по вољи. $\frac{1}{4}$ л. млека, 2 дк. соде бикарбоне, 4 кашике течног меда меша се у чинији око $\frac{1}{2}$ сата. Две модле срнећа леђа намажемо, брашном поспемо и до половине напунимо. Пече се на умереној ватри око $\frac{3}{4}$ сата. Кад се мало охлади, направи се прелив: сок од 1 лимуна, $\frac{1}{8}$ л. рума, око 30—35 дк. шећера. Тим преливом срнећа леђа прелијемо.

Без пчела нема трешања. Швајцарски пчеларски лист пише, да су Др. Кобел и Сахов испитивали околности о оплођавању трешања. Већина врста слатких трешања и ако има доста цветног прашка не може се сама оплодити, него за оплођење треба инсекте, и на првом месту пчеле. Оплођење је сигурније на хладнијем времену него на топлотом.

(*Bienenvater.*)

Обнављање саћа. Др. Е. Цандер, да се сваке године обнавља градња саћа ради одржавања здравља код пчелиног друштва, јер се саће сматрају у првој линији као носилац заразног материјала код кужних оболења лагала. А Др. Рајденбах мисли да старост саћа не може имати никакав утицај на оболење легла. Он је установио, да баш у старом саћу

има једна количина фосфорно киселог калцијума, који се од легла у саћу све више нагомилава. Зар није могуће, да и ларва један део своје потребе у фосфорном калцијуму, кога у пчелињем телу има доста, из старог саћа узима? Др. Рајденбах мисли, да је довољно, ако се у току 4—5 година саће обнавља, а тим нам је знатно посао уштеђен.

(„Der Jugoslawische Imker“, бр. 6 1930)

Чланарина је за чланове утемељаче једаред за увек 100— Дин., а за редовне чланове 30— Дин. годишње. Редовни чланови добивају лист бадава, а утемељачи плаћају годишње за лист 15— Дин. Претплата је за нечланове 30— Дин. годишње а плаћа се унапред за целу годину.

Претплату и огласе треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму. Рукописе, питања, књиге, листове у замену и рекламације (потраживања недобивених бројева) треба слати уредништву „Српског пчелара“ у Земуну.

Цене огласима у „Српском Пчелару“: Оглас на целој страни: једанпут стоји 60 Дин; трипут за 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на пола стране: једанпут стоји 30 Дин; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на четвртини стране: једанпут стоји 20 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на осмини стране: једанпут стоји 15 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније.

Ко жели да купи старија годишта „Српског пчелара“ година 1924—1930. нека пожурити са наруџбом, јер се налази још мали број комплетних годишта. Цена је за свако годиште 20 динара. Новац се шаље унапред или се лист шаље на надоплату. Поруџбине и новац треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму.

Власник и издавалац „Српска пчеларска задруга“ у Руми.

**Најмилија посланица и најздравија храна за децу
јесте хлеб са маслом и медом.**

Штампарија М. Млађана, Земун.